

MYKOLO KLEOPO OGINSKIO TĖVAI

Mykolo Kleopo Oginskio tėvai buvo grafitė Paulina³¹ Ėembek (1737/1738–1798) ir Lietuvos didysis kancleris, Trakų vaivada ir kaėtelionas kunigaikėtis Andrius Bobola Joachimas Juozapatas Adomas Oginskis (1740–1787). Jie susituokė 1763 m. liepos 21 d. Guzovo gyvenvietėje, kuri yra prie Mednevicų (Lodzės vaivadija, Lenkija, netoli Varėuvos).

PAULA ĖEMBEK (1737/1738–1798)

Paulos Ėembek tėvai buvo grafiui Jadvyga Rudnicka ir Bresto seniūnas, generalinis adjutantas Marekas Ėembekas. Ji gimė Breste (Lenkija). Paula buvo iėtekėjusi 3 kartus. Pirmą kartą – uė karaliaus Ėambeliono grafo Celestino Lubenski³². Santuokoje su juo pagimdė sūnų Feliksą Valezjuė Vladislavą Lubenską. C. Lubenskis mirė 1759 m. sausio 16 dieną.

Antruoju P. Ėembek vyrų 1760 m. tapo Belzo vaivados ir Guzovo seniūno Antonio Mykolo Potockio (1702–1766) ir Liudvikos Marijos Sapiegaitės (apie 1682–1736) sūnus Janas Prosperas Potockis³³. Jam ir Paulai Ėembek karalius Augustas III Saksonietis 1760 m. lapkriėio 27 d. pavedė iki gyvos galvos valdyti Guzovo seniūniją. Gyvendama ėioje santuokoje Paula 1761 m. rugsėjo 2 d. Guzove susilaukė sūnaus Antonio Protazo (Proto) Jacecho Potockio.

1762 m. sausio 23 d. Kosove staiga mirė antrasis

Paulos vyras. Palaidotas Mednevicų vienuolyno rūsyje.

Treėią kartą P. Ėembek iėtekėjo 1763 m. liepos 21 d. – tada jos vyrų tapo LDK valstybės ir politikos veikėjas Andrius Bobola Joachimas Juozapatas Oginskis (ėvardinant jį ėapniausiai nurodomas tik pirmasis vardas – Andrius). Santuoka ieregistruota Mednevicų tėvų reformatų baėnyėioje. Paulai ir Andriui Oginskiams gimė dukra Juzefa Sofija Oginskytė (1761 ar 1764–1847)³⁴ ir sūnus Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833). P. Ėembek portreto (saugomas Krasickų ėeimos Lenkijoje) nugarinėje pusėje nėpinomas dailininkas yra palikęs uėpraėą, kuris baigiamas tokiais ėodėiais: „Paulina iė Ėembekų giminės [...], vadinama ponija Lietuvoje, Rusijoje ir Lenkijoje“.

Savo atsiminimuose Mykolas Kleopas raėo: „Mano motina Paulina, mergautine pavarde grafitė Ėembek, pirmą kartą buvo iėtekėjusi uė Lubenski, kuris gyveno labai trumpai. Antrą kartą iėtekėjo uė Potockio, kuris maėdaug po metų paliko ją naėle. Pagaliau ji iėtekėjo uė mano tėvo Oginskio. [...] Kadangi su kiekvienu vyrų turėjo po vieną sūnų, tai visuomenėje mano motiną ėapnai vadindavo trijų provincijų motina. Mano motina buvo viena iė graėiausių Lenkijos ponių, jos elgesys buvo neprikaiėtingas, ji galėjo būti geriausias ėmonos ir ėvelniausios motinos pavyzdys.“³⁵

Mirė Paula Ėembek 1798 m. sausio 20 dieną. Ji,

³¹ Istoriniuose ir literatūriniuose ėaltiniuose ji ėapnai dar vadinama Polina bei Paulina.

³² Celestinas Lubenskis (lenk. *Celestyn Űubieński*, 1729–1759) – grafas, karaliaus Ėambelionas.

³³ Janas (Jonas) Prosperas Potockis (lenk. – *Jan Prosper Potocki*, 1734–1761) – Belzo vaivados ir Guzovo seniūno Mykolo Antonijaus (Antano) Potockio sūnus, Lenkijos karo veikėjas, Lenkijos kariuomenės generolas leitenantas. Gyvendama su juo santuokoje Paula Ėembek 1761 m. rugsėjo 2 d. Guzove susilaukė sūnaus Antonijaus Proto (Protazo) Jaceko Potockio (lenk. *Antoni Prot (Protazy) Jacek Potocki*, 1761–1801), kuris tapo bankininku, fabrikantu ir Kijevo vaivada.

³⁴ Mykolo Kleopo Oginskio sesuo Juzefa Sofija Oginskytė gimė 1761 ar 1764 m. liepos 15 d. Vienoje, mirė 1847 metais. Ji, kaip ir jos motina, buvo iėtekėjusi tris kartus. Jos sutuoktiniai buvo: Vaiguvos ir Darsuniėkio seniūnas, Kruonio ir Strėvininkų dvarų savininkas Ignatas Oginskis (apie 1698/1712–1775), „Odyniec“ herbo savininkas Ignatas Ėiėka, raiėytojas mėgėjas, Minsko, Mscislavo seniūnas, LDK vyriausiojo tribunolo vicemarėalas (nuo 1778 m.), meno mecenatas ir kolekcininkas Jonas Nikodemus Lopacinskis (lenk. *Jan Nikodem Lopacinski*, 1747–1810).

³⁵ Oginskis M. K., *Atsiminimai*, 2007, t. 1, p. 7.

kaip ir jos antrasis bei trečiasis vyras, yra palaidota Mednevicų pranciškonų vienuolyne.

ANDRIUS BOBOLA JOACHIMAS JUOZAPATAS OGINSKIS (1740–1787)

Kunigaikštis Andrius Oginskis – LDK karo ir politikos veikėjas Tado Pranciškaus Oginskio (1712–1783) ir Izabelės Kotrynos Radvilaitės (1711–1761) sūnus. Jis gimė 1740 m. balandžio 13 d. Tadoline (Vitebsko vaivadija³⁶). 1755 m. gegužės mėnesį, būdamas vos 15 metų amžiaus, gavo pulkininko laipsnį, kurį jam perleido giminaitis iš tėvo pusės Ignatas Oginskis³⁷. 1757 m. pavasarį Andriui tėvas perdavė teisę į Ašmenos seniūniją, o 1757 m. lapkričio 4 d. – ir Ašmenos seimelio prižiūrėtojo pareigas. 1758 m. spalio mėnesį A. Oginskis buvo Seimo atstovas iš Infliantų (lenk. *Inflanty*) – Livonijos kunigaikštystės (lenk. *Księstwo Inflanckie*). 1760 m. kaip Kauno atstovas gavo Lietuvos tribunolo lazdą, o 1762 m. spalio 8 d. kaip Infliantų atstovas Varšuvos seime – Lietuvos kardininko (didžiojo ginklininko) laipsnį; taip jam buvo atsidėkota už tai, kad pasirašė lenkų ūlėktos Brulovo teisios apsaugos manifestą.

1763 m. liepos 21 d. Guzove A. Oginskis vedė Paulą Ėmbek, 1764 m. tapo Guzovo šeimininku. Nuo tada Guzovo dvaras tapo pagrindine Andriaus ir Paulos Oginskių rezidencija. Ėia Andrius itin daug dėmesio skyrė ūkio tobulinimui, 1783 m. ėvykdė ėmės dalybų, išsaugojimo ir melioracijos reformą.

Po vedybų A. Oginskis ir toliau aktyviai dalyvavo politiniame valstybės gyvenime. 1764 m. gegužės mėnesį, kai nebuvo faktinės valdžios, jis Varšuvoje pasirašė Ėartoriskio konfederacijos aktą. Seime karūnuojant ATR valdovą, prisiekė S. A. Poniatovskiui. 1766 m. Seimo pavedimu dalyvavo Lietuvos įpdo komisijos (finansų komiteto) darbe. 1769 m., senato

ġpareigotas, kaip ypatingasis pasiuntinys išvyko į Sankt Peterburgą. Ten ġpsibuvo neilgai (nuo rugsėjo 30 iki spalio 6 d.), nes imperatorė Jekaterina II nenorėjo priimti jokių delegacijų (ġio fakto A. Oginskis, prieš išvykdamas į Sankt Peterburgą, nepinojo). Dėl ġios misijos nesėkmės Baro konfederatai A. Oginskį paskelbė priešų ir panaikino jo teises į turėtas valdas, o karalius S. A. Poniatovskis pasiėgė priešingai – apdovanojo jį Baltojo erelio bei Ėv. Stanislovo ordinu ir 1771 m. lapkričio 21 d. pavedė eiti Lietuvos referento (pasiuntinio) pareigas.

1771 m. gruodžio mėnesį A. Oginskiui buvo patikėta ATR ypatingojo pasiuntinio Vienoje misija. Karalius, siėsdamas kunigaikštį į Vieną, tikėjosi diplomatinėmis priemonėmis ġsitikrinti Austrijos paramą ir pagalbą vienijant Baro konfederatus ir sostą. A. Oginskis į Vieną iš Varšuvos išsiruodė 1772 m. sausio mėnesį, į Vieną atvyko vasario viduryje. Ėia jo derybos su Baro konfederatais, kuriems vadovavo M. J. Pacas, buvo bergėdžios. Per atsisveikinimo audienciją (A. Oginskis iš Vienos išvyko 1772 m. gruodžio mėnesį) Austrijos imperatorius pasiuntiniui pasakė, kad trijų imperijų – Austrijos, Prūsijos, Rusijos – nuostata dėl Lenkijos padalijimo nepakito ir karaliaus Augusto pasipriešinimas gali tik pakenkti susidariusiai padėėiai. Taigi ġi A. Oginskio misija, apie kurią Seimui ataskaitą jis pateikė 1773 m. gegužės 5 d., buvo nesėkminga.

1773 m. balandžio 27 d. A. Oginskiui buvo patikėtos Lietuvos didžiojo kanclerio (sekretoriaus) pareigos. 1773 m. birželio mėnesį jis dalyvavo slaptų konfederacijų veikloje ir kaip karaliaus patikėtinis aptarinėjo valstybės vyriausybės sudėtą bei veiklą po ATR padalijimo. Seimas tuo laikotarpiu dar kartą jį delegavo į Vieną. Ėia A. Oginskis diplomatine veikla ġsiėmė 1774 m. rugsėjo mėnesį. Dą kartą jį lydėjo sėk-

³⁶ Vitebsko vaivadija – nuo 1503 m. buvo LDK, 1569–1793 m. – ir ATR administracinis teritorinis vienetas. Nuo 1772 m. egzistavo tik nominaliai. Sostinė – Vitebskas.

³⁷ Ignatas (Ignas) Oginskis – LDK karo ir politikos veikėjas, Lietuvos vyriausiojo tribunolo marėalka, vienas iš pirmųjų Lietuvos masonų. Gimė 1698 m., mirė 1775 m. vasario 26 d. Halėje (Vokietija). Jis buvo kunigaikėio Martyno Mykolo Oginskio (1672–1750) sūnus. Broliai: Pranciškus Ksaveras Oginskis (XVIII a. – po 1750), Tadas Pranciškus Oginskis (1712–1783), Kazimieras Ignatas Oginskis (XVIII a. – po 1769), Stanislovas Jurgis Oginskis (1710–1748). Nuo 1744 m. ėjo Lietuvos dvaro marėalkos, 1750 m. balandžio 15–1768 m. vasario 22 d. – Lietuvos didžiojo marėalkos, nuo 1768 m. – Vilniaus kaėteliono pareigas. Buvo ir Trakų vaivada. Augustas III du kartus jį su pavedimais siuntė į Sankt Peterburgą. 1736 m. rugpjūčio 11 d. I. Oginskis Dresdene buvo apdovanotas Baltojo erelio ordinu.

³⁸ M. K. Oginskio senelio Tado Pranciškaus Oginskio (1712–1783) brolio Ignato Oginskio (1698–1775) ġmona Elena (Halina) Oginskytė-Oginskienė. Ji gimė apie 1700/1701 m., mirė apie 1790/1792 metus. Raėytiniai ġaltiniai liudija, kad faktiškai E. Oginskytė-Oginskienė buvo tikroji diplomatė, o jos vyras Ignatas Oginskis atlikdavo tik atstovavimo vaidmenį. Apie ġiā moterį kalbedavo, kad tai „dama graėi, ġmirtinga ir tokia stipri, kad gali laupyti pasagas“. Kartu su vyru Ignatu ji buvo Salantų baėnyėios koliautorė, 1765–1771 m. fundavo Grūėlaukės baėnyėios (Salantų baėnyėios filijos) statybą (pastatyta 1778 m., sudegė 1945 m.). Elena ir Ignatas Oginskiai Pemaitijoje valdė Luokės, Vaėguvos, Grūėlaukės dvarus (pastarasis Elenai atiteko po tėvo mirties kaip nuotakos kraitis). 1768–1771 m. E. ir I. Oginskiai Vilniuje pastatė triaukėtą Oginskių rūmų pastato korpusą prie Rūdninkų gatvės. Tada ġ jį buvo ġjungti ten anksėiau stovėė namai. Ėis pastatas ġėmė plotą nuo dabartinės ġiaurės vakarinės sienos iki vidaus ġilginės sienos.

Luji Filipas Alfonsas Biðbua (pranc. *Luis Philippe Alphonse Bichebois*, 1801–1850), Kanutas Ruseckas (1800–1860). „Vilniaus apylinkės. Antakalnis“. 1848 m. Lietuvos dailės muziejus, LDM G-12827

mė. Uþ tai ATR Seimas paskyrė A. Oginskiui valdyti Guzovo (Sochaëevo þemės), Kadarijos, Mockø ir Plateliø (Trakø vaivadija) seniūnijas.

1774 m. A. Oginskis ėjo pasiuntinio ir ágaliootojo ministro pareigas Sankt Peterburge, 1775 m. liepos mënėsá tapo Trakø vaivadijos deputatu Seime. Tais paëiais metais bevaikė teta Elena Oginskytė-Oginskienė³⁸ savo testamente jam uþraðė Sokolovo þemes Palenkėje ir palivarkà Þemaitijoje, priklausiusá Plateliø seniūnijai.

1778 m. A. Oginskis tapo Trakø kaðtelionu, o tø paëiø metø gegupės 13 d. kaip Trakø kaðtelionas – Senato nariu. Tais metais jis ėjo ir Lietuvos didþiojo maršalkos pareigas, 1780 m. buvo senatorius, Aðmenos seniūnas, Bresto vaivada, nuo 1783 m.

gruodþio mënėsio ėjo Trakø vaivados pareigas.

1783 m. lapkriëio mënėsá A. Oginskis gavo tėvo T. P. Oginskio palikimà – Izabelino þemiø kompleksà Aðmenos paviete.

1786 m. A. Oginskis baigė rengti spaudai ir Varðuvoje iðspausdino leidiná „Ekonomikos instruktaþas þmonėms, kurie eina tarnybà ūkyje [...]“. Tikėtina, kad ðá leidiná jam padėjo parengti sūnus Mykolas Kleopas. A. Oginskis þinomas ir kaip vienas ið masonø lopės „Iðminties ðventovė“, pertvarkytos á „Ðv. Karolio riteriø“ lopæ, ákūrējø. Mirė 1787 m. rugsėjo 12 d. Guzove. Palaidotas Mednevicø pranciðkonø vienuolyne. Po A. Oginskio mirties þmona Paula kartu su vyriausiuoju sūnumi Feliksu Valezjuðu Vladislovu liko gyventi Guzove³⁹.

³⁹ Rengiant tekstà apie Andriø Oginská naudotasi informacija, pateikta Antano Rimvydo Èaplinsko knygoje „Valdovø kelias: Rūdninkø gatvė“ (Vilnius: Charibdė, 2001).